

Zamestnanie a invalidita: Stratégie návratu do práce

informačný leták

„Rada Európskej únie... vyzýva členské štáty a Komisiu, ...aby pokračovali v úsilí o odstránenie prekážok v integrácii ľudí so zdravotným postihnutím a ich účasti na trhu práce...“

Uznesenie Európskej rady o podpore zamestnania a sociálnej integrácie ľudí so zdravotným postihnutím z 15. júla 2003.

AKÝ je kontext?

Príčiny nezamestnanosti a vylúčenia z pracovného života sú rôzne, ale v posledných rokoch sa za kľúčové faktory začali považovať chronické ochorenia a invalidita. Čoraz väčšia pozornosť sa v dôsledku viacerých trendov a sociálnych zmien, ako je najmä starnutie európskej pracovnej sily, zameriava na opatrenia na udržanie ľudí s chronickými ochoreniami a invaliditou v zamestnaní.

Otázka, ako dochádza k vylúčeniu ľudí s chronickým ochorením z pracovného prostredia, je zložitá a pomerne slabo pochopená. V mnohých členských štátoch je však počet ľudí, ktorí poberajú invalidné dávky alebo ktorí natrvalo odídu zo zamestnania zo zdravotných dôvodov väčší ako počet ľudí, ktorí sú bez zamestnania z iných dôvodov.

U väčšiny ľudí, ktorí odchádzajú z práce kvôli chorobe alebo invalidite, sa tento problém objavil počas ich pracovného života. Napriek narastajúcemu znepokojeniu na úrovni EÚ ako aj v mnohých krajinách na národnej úrovni, sú znalosti o druhoch a účinnosti možných podporných opatrení na udržanie ľudí s chronickými ochoreniami alebo invaliditou v zamestnaní, stále obmedzené.

PREČO tento výskum?

Pracovisko sa považuje za centrálny priestor sociálnej integrácie jednotlivca do spoločnosti. Prístup k zamestnaniu sa spája s vyššou úrovňou príjmov, samostatnosťou, zdravím a blahobytom a vytváraním sociálnej siete. Chronické ochorenia a invalidita môžu zmeniť možnosti zamestnania, čo môže viesť k špirále narastajúcich nákladov pre jednotlivca a jeho rodinu, pre pracovisko a spoločnosť ako celok.

Hlavné ciele správy nadácie o zamestnanosti a invalidite sú preklenutie existujúcich medzier vo vedomostiach a podpora diskusie o tejto dôležitej otázke medzi zúčastnenými. Správa opisuje iniciatívy, ktoré prebiehajú v siedmich členských štátoch na podporu zamestnanosti ľudí s chronickými ochoreniami. Navrhuje nový model na pochopenie charakteru problému, ktorým by sa malo zjednodušiť prijímanie pružnejších a primeranejších opatrení.

Štúdiá analyzuje súčasné politické a legislatívne iniciatívy v tejto oblasti a poukazuje na dobrú prax na úrovni podnikov a spoločností. Vyzdvihuje rozdelenie nákladov a výhod vyplývajúcich z politických opatrení medzi hlavných účastníkov. Nakoniec predkladá odporúčania na špecifické kroky, ktoré by bolo možné podniknúť prostredníctvom zamestnávania ľudí s chronickými ochoreniami alebo telesným postihnutím na podporu ich sociálneho začlenenia.

ČO sa zistilo?

Charakter problému

- Počet ľudí, ktorí majú dlhodobý nárok na invalidné dávky, v mnohých krajinách stúpa a v niektorých členských štátoch prevyšuje 10 % pracovnej sily.
- Je zjavné, že ochorenia sú jedným z hlavných faktorov predčasného odchodu do dôchodku.
- Charakter ochorení, ktoré vedú k predčasnému odchodu do dôchodku a k nárastu počtu zdravotne postihnutých s nárokom na invalidné dávky, sa mení: zdravotné problémy súvisiace so stresom a psychické problémy sú teraz čoraz bežnejšie v porovnaní s pracovnými nehodami a úrazmi.
- Keďže väčšina ľudí so zdravotnými problémami, ktoré im bránia pracovať, získala tento stav počas práce – a nie v dôsledku činnosti vyplývajúcej z pracovnej náplne – plán návratu do pracovných systémov je často neprimeraný.

Proces vylúčenia

- Vylúčenie z pracovného prostredia sa začína tam, kde choroba po prvýkrát začne ovplyvňovať schopnosť zamestnanca pracovať. V tomto bode je mimoriadne dôležitá včasná a vhodná odozva.
- Ak sa neprijmú správne opatrenia, môže nasledovať dlhšie obdobie práceneschopnosti. Je pravdepodobnejšie, že najmä starší pracovníci, pracovníci s chronickým ochorením a ženy zostanú bez práce v dôsledku dlhodobej práceneschopnosti.
- Je všeobecne uznávanou skutočnosťou, že 80 % ľudí, ktorí sú práceneschopní šesť týždňov alebo viac, bude vyžadovať určitú pomoc pri návrate do práce.
- Pravdepodobnosť návratu do práce je menej ako 50 % u ľudí, ktorí sú práceneschopní tri až šesť mesiacov, a len 20 % u ľudí, ktorí sú práceneschopní viac ako 12 mesiacov.
- Faktory súvisiace s pracoviskom, ako sú nedostatočné kontakty s pracoviskom počas práceneschopnosti, chýbajúce postupy na zaobchádzanie s invaliditou a podniková kultúra môžu zvyšovať pravdepodobnosť, že sa niekto nevráti do práce.
- Na opätovnom začlenení do pracovného procesu sa obvykle podieľa viacero zúčastnených strán. Sem patrí pracovník, rodina, zamestnávateľ, lekár, personál zodpovedný za ochranu zdravia pri práci a za riadenie ľudských zdrojov. Ich úloha a podporné systémy sú veľmi dôležité pri usmerňovaní pracovníka na jeho ceste späť do práce.

Úrad pre publikácie

Publications.eu.int

Európska nadácia pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok
Wyattville Road, Loughinstown, Dublin 18, Írsko
Tel.: (+353 1) 204 21 00 E-mail: postmaster@eurofound.eu.int
Internetová stránka: www.eurofound.eu.int

Hodnotiaca iniciatíva

Pri hľadaní medzier v súčasných ustanoveniach a pri snahe poukázať na potrebu ich racionalizácie, integrácie alebo zmien, projekt nadácie vyvinul hodnotiaci nástroj, ktorý zdôrazňuje rôzne aspekty súvisiace so spôsobom zaobchádzania s chronicky chorými a telesne postihnutými v pracovnom živote, ako sú:

- potreba zmeny v systémoch sociálneho zabezpečenia,
- dôležitosť subjektu, ktorý financuje dlhodobú invaliditu,
- zodpovednosť rôznych strán podieľajúcich sa na zabezpečení návratu do práce a poskytovanie motivácie,
- zložitosť systémov a problémov v koordinácii medzi príslušnými agentúrami,
- potreba zlepšiť prístup k službám a výhodám.

ČO teraz?

Odporúčania obsiahnuté v správe sú určené trom hlavným adresátom: politickým činiteľom, poskytovateľom služieb a podnikom. Politickí činitelia sú podporovaní v proaktívnom a integrovanejšom postupe pri zjednodušovaní systémov a v umožňovaní prístupu k výhodám a službám pre užívateľov. Malo by existovať jednoznačné očakávanie návratu do práce. Je potrebné podniknúť kroky na špecifikovanie zodpovednosti a na posilnenie väzieb medzi pracoviskom, zamestnancami a poskytovateľmi služieb. Bolo by potrebné zlepšiť zhromažďovanie údajov.

Poskytovatelia služieb by mali koordinovanejšie pristupovať k posilňovaniu väzieb s pracoviskom a aktívnejšie postupovať pri riadení invalidity ako napr. formou súčasných modelov zasahovania, čo bude vyžadovať zlepšenie úrovne odbornej spôsobilosti.

Podniky a spoločnosti majú najlepšiu pozíciu na to, aby mohli včas zasiahnuť a vykonať vhodné úpravy pracovísk, strojov a pracovných postupov, aby uľahčili návrat zamestnanca do práce. Mali by mať aktívny postoj k politike a k praxi riadenia invalidity.

Celý text

http://www.eurofound.eu.int/living/illness_disability.htm

Ďalšie informácie

Teresa Renehan na ter@eurofound.eu.int

Práca nadácie na súvisiacich otázkach

Choroba, invalidita a sociálne začlenenie (správa)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0335.htm>

Choroba a zamestnanie: zachovanie väzby na prácu (správa z konferencie)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0474.htm>

Prístup k zamestnaniu pre zraniteľné skupiny (článok nadácie)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0244.htm>

Integrované prístupy k aktívnym politikám blahobytu a zamestnania

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0204.htm>

Podporovanie ochrany zdravia na pracovisku v Európe

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9724.htm>

Nové prístupy k zlepšovaniu zdravia meniacej sa pracovnej sily

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9942.htm>

Zamestnávanie ľudí so zdravotným postihnutím v malých a stredných podnikoch

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9810.htm>

Kvalita života v Európe

http://www.eurofound.eu.int/living/qual_life/index.htm